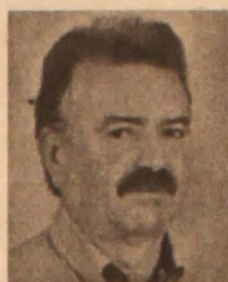

ΠΕΛΑΣΓΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΟΒΛΑΧΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

**Γράφει
ο Γιάννης
Τσιαμήτρος
εκπ/κός-
χοροδιδάσκαλος**

Σε προηγούμενο σημείωμά μας αναφέραμε τις αρχαιοελληνικές λέξεις που

υπάρχουν στο ελληνοβλαχικό γλωσσικό ιδίωμα και σήμερα θα εστιάσουμε το ενδιαφέρον μας στις πελασγικές από το βιβλίο του Λεωνίδα Ζ. Τζημοζιώγα «Ετυμολογικοί περίπατοι σε συνάρτηση με το ελληνοβλαχικό ιδίωμα Αθήνα 2007». Πριν από αυτό θα ήταν εξίσου ενδιαφέρον να πούμε περιληπτικά αυτά που έγραψε ο Α. Λαζάρου (γνωστός Ρωμανιστής-Βαλκανολόγος) στον πρόλογο του βιβλίου του συγγραφέα, ο οποίος μεταξύ άλλων αναφέρει τα εξής:

Κατά τον Κοϊντιλιανό, η διάδοση της ελληνικής γλώσσας ήταν τόσο δυνατή, ώστε οι Ρωμαίοι στα ρωμαϊκά θέατρα να διδάσκονται τραγωδίες και κωμωδίες στην ελληνική γλώσσα. Ο Κικέρων αποκαλύπτει ότι το πρωταρχικό λατινικό λεξιλόγιο αριθμούσε μόλις τρεις εκατοντάδες όρων αγροτοποικιακής ζωής, ο δε μετέπειτα γλωσσικός θησαυρός των Ρωμαίων είναι δανεικός από την ελληνική γλώσσα.

Η Ρωμαϊκή Σύγκλητος ομιλούσε ελληνικά, κατά προσωπική διαπίστωση του Κνέα, Θεσσαλού φιλοσόφου και συμβούλου του Πύρρου, βασιλιά της Ηπείρου. Βαθμιαία η ελληνική γλώσσα τότε καθίσταται εκφραστικό όργανο όλων των Ρωμαίων. Κατά τον Pierre Boyance, την ελληνική γλώσσα χρησιμοποιεί η ανώτερη τάξη. Αλλά και ο Johann Kramer διατείνεται ότι την ελληνική ομιλούν και τα κατώτερα στρώματα. Η διγλωσσία γίνεται αισθητή και σε όλη την κάτω Ιταλία, ωστόσο η Σύγκλητος λαμβάνει τελεσφόρα μέτρα ανασχέσεως της ελληνικής, πρώτιστα απονέμοντας ρωμαϊκή ισοπολιτεία, δικαίωμα Ρωμαίου Πολίτου, που συνεπάγεται γνώση και χρήση της λατινικής, όπως επισημαίνει η Silvia Jannaccone κ.α.

Τα δάνεια δεν περιορίζονται μόνο στον τομέα της γλώσσας αλλά, όπως αναφέρει ο M.I. Finley, η Ρώμη είχε υποστεί κατά αξιόλογο τρόπο την πολιτισμική επίδραση διαμέσου των εγκαταστάσεων τους της Νότιας Ιταλίας. Η βαθμιαία κατάκτηση του ελληνιστικού κόσμου επέφερε στην Ρώμη και Ιταλία πλημμύρα ελληνικών ιδεών(θρησκεία, φιλοσοφία, ιστοριογραφία, θέατρο) και σκλάβων χρηστών της ελληνικής.

Πολλοί ονομαστοί Ιταλοί και Γάλλοι επιστήμονες (E. Peruzzi, G.Puglise-Carratelli, Z.Berard,C.B., Pellegrini) αναφέρουν την πολιτισμική επίδραση των Ιταλιωτών Ελλήνων στους Ρωμαίους από το απώτερο ακόμα παρελθόν (κρητο-μικηναϊκή περίοδο), αλλά ακόμη και κατά την ακμή της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας.

Την κατάσταση της οικουμενικότητας της ελληνικής γλώσσας απεικονίζει παραστατικά και εντυπωσιακά ο Ανδριανοπολίτης Αριστείδης, ρητοροδιδάσκαλος στην Αλεξάνδρεια κατά τα μέσα του 2ου μ.Χ. αιώνα. Μεταξύ άλλων τονίζει ότι ούτε τα στενά της Συρίας και Κιλικίας εμπόδισαν την πολιτισμική ακτινοβολία του ελληνισμού, έως τις δύο Αλεξάνδρειες, την Ωξιάνη και την Εσχάτη, της Βακτριανής και της Σογδιανής, οι οποίες διαωνίζουν την εποποιία του Στρατηλάτου Μεγάλου Αλεξάνδρου. Τα ίδια επαληθεύουν και οι Γάλλοι ακαδημαϊκός και καθηγητής του Πανεπιστημίου Σορβόνης Louis Robert με Ανακοίνωση του (De Delphes a l'Oxus) και ο ομόλογός του Διονύσιος Α. Ζακυθηνός σε άλλη ανακοίνωσή του(η οικουμενική πορεία της Ελληνικής γλώσσας).

Ο δε Γάλλος ακαδημαϊκός και καθηγητής του Πανεπιστημίου Σορβόνης και ταυτόχρονα διάσημος γλωσσολόγος A.Meillet, ο οποίος ήταν ένας από τους δύο συ-

ντάκτες του Ετυμολογικού Λεξικού της Λατινικής παραδέχεται κατά κάποιον τρόπο ότι το λατινικό λεξικό αποτελεί μετάφραση του αντίστοιχου ελληνικού. Εύλογα ήδη δεν αιφνιδιάζουν καθόλου και τίτλοι δημοσιευμάτων, όπως του E. Gabba, "Il Latino come dialetto" Greco ή του Bruno Lavagnini, "Il Greco moderno come lingua internazionale. Όμως αναντίρρητα καταπλήσσει ο N.G.L Hammond, ο οποίος ολόκληρη τη ζωή του την αφιέρωσε στην έρευνα και σπουδή του Βορειοελλαδικού χώρου, ιδίως Ηπείρου και Μακεδονίας, διαχρονική και διεπιστημονική, κατά δε τα τέλη χαρακτήρισε τα Βλάχικα ως διάλεκτο της Ελληνικής!

Παραθέτουμε ένα μικρό δείγμα λέξεων της πελασγικής που υπάρχουν στο ελληνοβλαχικό γλωσσικό ιδίωμα. Με (Π) Πελασγικά με (Β) Βλάχικα:

- Π. b8k8ρε(8 = ου) = καλός, ωραίος
 - Β. Μπουκούρ = χάρωμαί τέρπω και μπουκούρι = ομορφιά
 - Π. bilβίς, bulbύλ, birbίλ = αηδών
 - Β. Μπιρμπίλιου = αηδών
 - Π. Βεκ(ε)τία = κτήνη, αγέλη βοών
 - Β. Μπ(α)κ(α)τίε, (προφέρεται μπ.κ.τίε) = κοπάδι, ποιμνιον προβάτων, αμνών κλπ.
 - Π. brέτεκ = βάτραχος
 - Β. Μπρουάτικου = βάτραχος
 - Π. dase, dasμι = αγαπητός dasδρι = αγάπη
 - Β. Ντάσιου = αγαπητός
 - Π. Σε = και
 - Β. Σ(ε) = και π.χ. ούνου σ(ε) ούνου = ντάο, ένα κι ένα = δύο
 - Π. Ardi = λάμπω
 - Β. Arντου = καίγομαι, καίω
 - Π. Gost-ι = τρέφομαι
 - Β. Γκούστου = γευματίζω, τρώγω(κυρίως προγευματίζω)
 - Π. Γοβάτε -α = σκάφη, πινάκιο
 - Β. Κουβάτα = βαθύ πινάκιο ξύλινο
 - Π. Ζιάρρι = πυρ
 - Β. Ζιάρρου = αναμμένο κάρβουνο αλλά και παραλεύσκου = ψήνω στα κάρβουνα
 - Π. Κάλου = ίππος
 - Β. Κάλου = ίππος
 - Π. Καρκαλέτσου = ακρίς, ακρίδα
 - Β. Καρκαλέτσου = ακρίδα
 - Π. Καρλύγκου = ποιμενική ράβδος
 - Β. Κ(α)ρλύγκου = ποιμενική ράβδος, αγ-γλίτσα
 - Π. Κολάϊα = εύκολα
 - Β. Κολάϊ = εύκολα
 - Π. Β8τι, βότε = Βυτίον
 - Β. Μπούτε = βαρέλι
 - Π. Ομβόρ, οβόρ -ι = αυλή
 - Β. Ουμπότου = αυλή
 - Π. Πλότσε-α = πλαξ λίθινη
 - Β. Πλ(ο)άτσε = πλάκα λίθινη, πλακόστρωτη στέγη
 - Π. Σάρρε -α = πρίων, πριονίζω
 - Β. Σιάρα = πριόνι (μάλιστα αυτό που το χειρίζονται δύο άτομα για την κοπή κορμών)
 - Π. Σιάσιε = έξη
 - Β. Σιάσιε = έξη
 - Π. Σκόπ-ι = ράβδος, βακτηρία
 - Β. Σκόπ(ου) = ξύλο, ρόπαλο και ραβδίζω
 - Π. Τρέϊ = τρία
 - Β. Τρέϊ = τρία
- Τέλος η Ινδική γλώσσα είναι πλουσιότερη σε ελληνικές λέξεις που διαφοροποιήθηκαν λίγο χρόνου. Ο Κ. Τζημοζιώγας αναφέρει ένα δείγμα 22 τέτοιων λέξεων της Ινδικής από τις οποίες οι κάτωθι 7 διατηρήθηκαν στο βλάχικο ιδίωμα χωρίς να έχουν διαφοροποιηθεί (ποσοστό 40%) (Ι) Ινδικά (Β) Βλάχικα :
- Ι. Σουρία = Σείριος = Ηλιος-Διόνυσος Β. Σουάρε = Ηλιος, Ι. Νότε = Νύχτα
 - Β. Νοάπτε = νύχτα, Ι. Μάτα = Μητέρα Β. Μάτα (Μ.τ.) = Μητέρα, Ι. Ντάνταμ = δίδω Β. Ντάο = Δίδω(Ντιάντιμ = δώσαμε), Ι. Οϊνις = Οϊς Β. Οϊ = Πρόβατα,
 - Ι. Πάλμα = Παλάμη Β. Πάλμα = Παλάμη, Ι. Νάρε = Ρις, μύτη Β. Νάρε = Ρις, μύτη, Ι. Γέννα = Γένος Β. Γένα = Γένος, Ι. Σιάρπ = Ερπετόν Β. Σιάρπετ = Ερπετό.

(Πηγή: Ετυμολογικοί περίπατοι σε συνάρτηση με το ελληνοβλαχικό ιδίωμα Λεωνίδα Ζ. Τζημοζιώγα Αθήνα 2007)